

דַּרְשֵׁי קַרְבָּתְךָ

על פי שיעורו של הרב איתן כהן שליט"א • השיעור נמסר בבית הכנסת פרי מגדים, צפת ת"ו • ב"ז תמוז, תשפ"ה

פתיחה: מדרש הצפרדע ושיא המדרגות

המדרש שבתחילת פרקי שירה כותב: כשדוד המלך סיים את התהילים, זחה דעתו עליו. "ריבונו של עולם, תגיד לי, יש משהו בעולם שמשבח אותך יותר ממני?" פלא פלאים.

נזדמנה לפניו צפרדע אחת, אמרה לו: "דוד המלך, שלא תזוח דעתך עליך, שאני אומרת שירות ותשבחות יותר ממך. ולא עוד, אלא שאני ממשלת על כל שיר ושיר שלושת אלפים משלים. ולא עוד, אלא שיש איזו חיה בים שאין לה רגליים, היא לא יכולה לזוז, ואני מזמנת את עצמי אליה והיא אוכלת אותי."

זה המדרש, עכשיו ננתח את המדרש הזה. דוד המלך זחה דעתו עליו אחרי שסיים ספר תהילים. באמת זה דבר גדול מאוד. מי יכול לתאר היום את העולם שלנו בלי ספר תהילים? וזחה דעתו עליו.

הזדמנה לפניו צפרדע, אומרת לו: "רב דוד, אני אומרת שירות ותשבחות יותר ממך". כן, אבל תדע לך, יש מדרגה יותר גבוהה מזה. איזו מדרגה? "שאני על כל פרק תהילים אומרת שלושת אלפים משלים. את זה אתה לא עושה, את זה אני עושה". אבל יש מדרגה יותר גבוהה. איזו מדרגה כבר יכולה להיות יותר גדולה מלהגיד ספר תהילים, ולומר על כל פרק שלושת אלפים משלים?

"שיש איזו חיה בים שאין לה רגליים, היא לא יכולה ללכת, ואני מזמנת את עצמי אליה והיא אוכלת אותי. תדע לך, זה שיא המדרגות". שהצפרדע יכולה למות בשביל שלשני יהיה טוב. זה שיא המדרגות.

לפעמים אנחנו מרגישים שאם אנחנו עושים איזו מצווה, מניחים רש"י, רבינו תם, שימושא רבה מאחורה, איך אנחנו מרגישים? מי ידמה לנו, ומי שווה לנו! תגיד, וכשהחברותא שלך מבקשת איזו עזרה, מה אתה אומר: "אין לי זמן בשבילי". אז המדרש הזה בא ללמד אותך: יש מדרגות אחרות יותר גבוהות.

מקח טעות - סיפור הפפיון והשטריימל

סיפר איזה יהודי אחד: "אני ממשפחה של חסידים, התקלקלתי, והתחתנתי, לבשתי בחתונה מכנס שחור, חולצה לבנה פלוס פפיון. עברה עליי רוח טהרה, אחרי שנה מהחתונה, הלכתי לחנות, קניתי חליפה ארוכה, קניתי שטריימל ובאתי הביתה. אשתי אומרת לי: "הא? מה זה, מה נהיית פה דוס? לא רוצה אותך ככה. לקחתי אותך עם פפיון, תישאר עם פפיון". אמרתי לה: "תשמעי, אבל אני כבר הייתי פעם חסיד, זה לא שאני..." אמרה לו אשתו: "אני לא מכירה אותך. מה היית לפני, מה אחרי. אני מכירה אותך עם פפיון - תישאר עם פפיון". מקח טעות.

הבחורצ"ק הזה, הלך לרב שלמה זלמן אויערבך זצ"ל. כבוד הרב, כך וכך הסיפור: "נו, מה אני אעשה עכשיו? אני קניתי שטריימל, שבע אלף שקל, מה אני אעשה עם זה עכשיו?"

הרב אויערבך פתח את המגירה, הוציא שבע אלף שקל - נתן לו, ואמר לו: "אשתך לא רוצה לראות אותך עם שטריימל, אל תהיה עם שטריימל. אתה מפחד להפסיד? אתה לא תפסיד. הנה שילמתי לך הכל".

והרב אויערבך מאותו זמן היה לובש את השטריימל הזה בשבת. הוא אמר: "זה שטריימל שזכה לעשות שלום בית". אבל הייתה בעיה אחת - הראש של הרב אויערבך היה קטן, והשטריימל היה כמו גלגל של טרקטור. אנשים שראו את ר' שלמה זלמן אויערבך עם השטריימל הזה אמרו לו: "כבוד הרב, אנשים באים בשבת לשאול שאלות, אתה נראה מצחיק, זה לא נעים". אמר: "הלואי שתהיה לי הזכות שיקברו אותי עם השטריימל הזה - במאה אחוז זה הכרטיס כניסה שלי לגן עדן".

ז' אלפים שקל על שלום בית - כמה חשוב לאלוקים השלום

פלא פלאים, גדולי ישראל הענקים האלו, אלו שלא ידעו מה זה ביטול תורה, היו מוכנים לשלם שבע אלף שקל על איזה זוג שאתה לא מכיר אותם, לא דוד שלך, לא אחיך. משהו פה היה מוכן לשלם לו עשרה שקלים? או על איזה זוג שבאים אליך להתייעץ, שיש להם איזו בעיה, היית מוכן לשלם עשרה שקלים? ספק גדול. בוא נגיד שאולי כן. מאה שקלים? אין מה לדבר אפילו.

אין לנו הבנה כמה אלוקים אוהב שלום בעולם. אנחנו כל הזמן רגילים לדבר, תלמד תורה, תתפלל טוב, תעשה דברים טובים. אבל על שלום בינינו לבין האישה, שלום ביני לבין החברותא, לבין השכנים, אצל אלוקים זה חשוב יותר מהכל.

המדרש כותב: בזמן שאול המלך, כל תינוק ותינוקת היו בקיאים ב-49 פנים בתורה. אז אם תינוק ותינוקת בקיאים ב-49 פנים בתורה, אז מי זה הרבי שלהם? צריך להיות רבי גדול מאוד. אז מי צריך להיות הרבה של התלמוד

תורה? משהו עוצמתי. אז מי זה שאול המלך? אין לנו הבנה. משיח השם, כבן שנה בלי חטא, זה מדרגות גבוהות מאוד. ושאל יוצא למלחמה - מפסיד. אתה יודע כמה תורה היה? ולא עוד, לא עוזר. יוצאים למלחמה, אין סייעתא דשמיא.

מצד שני, היה דורו של אחאב. מה זה דורו של אחאב? לא היה בתי כנסיות, אנשים לא למדו תורה, בכל חור וחור היה איזה בובה אחת (פסל) שהיית צריך להשתחוות ולומר "אלה אלוקיך ישראל". ומי שלא עשה כך הרגו אותו. והדור הזה היו יוצאים למלחמה - מנצחים! איך יכול להיות דבר כזה? לא מובן. חז"ל אומרים, בימי אחאב לא היה ביניהם דלטוריא.

בסדר, אז מה? בוא עכשיו נחיה את המציאות שלנו. "בסדר, הוא אברך טוב, הוא לומד טוב, שקוע בלימוד, הסברות שלו מאוד יפות, איזו תפילה. תשמע, אבל הוא קצת מסוכסך עם אשתו, אשתו אשמה, חמיו וחמותו רשעים גמורים, לא רוצה לדבר עליהם. השכנים - אל תשאל איזה שכנים רעים יש לו. ואתה יודע, וההורים שלו, שלא תדע מצרות". ומה, מה נראה לך? אבל הסברות שלו משהו משהו, אתה תראה את התפילה שלו". אלוקים אומר: "אני לא רוצה את זה". אבל לא מדברים איתנו על הנושאים האלו.

אלוקים רוצה שיהיה בינינו שלום, שנאהב אחד את השני, שנכבד אחד את השני. "תלמד פחות, תלמד יותר, תעבוד עבודה זרה - יהיה ביניכם שלום - אני שמה". כמה אנחנו צריכים להתחיל להכניס בליבנו את המושג הזה, שהמושג הזה שיהיה בינינו שלום הוא גבוה מעל גבוה. אלוקים מאוד אוהב את זה, אלוקים מאוד רוצה את זה, מאוד מאוד מאוד.

מהי שנאת חינם? - ההחלטות שאנו מחליטים על אחרים

ולכן כל החורבן של הבית היה בגלל שהיה בינינו פירוד הלבבות ושנאת חינם. ולמה זה שנאת חינם? אני רוצה לשאול אותך עכשיו כמה שאלות. אני עובר ברחוב, מחפשים מניין, יש תשעה אנשים בבית הכנסת, משהו שואל אותי: "תגיד, אנחנו תשעה, אתה יכול להשלים מניין?" אם אני אומר לו 'לא' - הוא כועס עליי או לא? מה זה כועס עליך, הוא ישר מסתכל עליך - מה אתה שווה! אני שואל אותו, כששאלת אותי אם אני יכול להשלים מניין - קבעת לי עובדה, או ששאלת אותי? שאלת אותי, נכון? זכותי לענות גם לא. אז למה אתה שונא אותי?

השכן דופק בדלת: "תשמע, אנחנו עושים שבע ברכות, אחי התחתן, אתה יכול לבוא להשלים מניין". אומר לך: "לא". "תגיד לי, עם השכן הזה אתה מדבר איתו עוד פעם או לא?" אני שואל אותך - כשניגשת אליו, אתה החלטת לו עובדה שהוא יהיה בתוך המניין? או ששאלת אותו אם הוא רוצה או לא רוצה?

זו שנאת חינם! אנחנו מחליטים לאנשים מה אנחנו חושבים עליהם. אני מגיע הביתה, אני כבר חושב מה אשתי צריכה לעשות, וברור לי שזה מה שהיא צריכה לעשות, אין משהו אחר בכלל. וברור שהשכן חייב להפסיק את העבודה באמצע, כי אני צריך לישון. מה, יש משהו אחר? ברור! והברור הזה נהיה שנאת חינם. באמת, הכל בחינם. אם אתה מתבונן בזה, זה חינוך לגמרי, יש סכסוכים על כלום. אדם דמיון דמיונות שככה צריך להיות, והשני חושב משהו אחר. לשני לחשוב משהו אחר.

הרב אויערבך נושא ארגזי החלב לאלמנה

זה סיפור לא בשבילנו, אבל מתאים מדי פעם להיזכר בו. איזו אישה אחת שהיה לבעלה מכולת בשכונה של הרב אויערבך, ותנובה היו מניחים את הארגזים של החלב ליד הכביש. ובעלה היה צריך להכניס את כל הארגזים לחנות.

לימים נפטר בעלה, היא הייתה בצער הגדול - מי עכשיו יכניס את החלב מהכביש, לחנות? וברוך השם, האשה רואה שהארגזים של החלב בפתח של החנות, נו. ברוך ה' הנהג של תנובה, נהיה אדם טוב. פעם בחודש הנהג של תנובה בא לגבות כסף. כשהוא הגיע, אמרה לו האשה: "אני מודה לך מכל הלב, שאתה שם לי את הארגזים בפתח של החנות". אמר לה הנהג: "לא, אני שם את זה על הכביש כמו תמיד". היא אומרת: "אז מי שם את זה?" אמר הנהג: "אני לא יודע".

היא החליטה לקום שעה לפני הזמן, ועמדה מהצד מסתכלת. היא רואה את המשאית של תנובה מגיעה, שמה את הארגזים על הכביש. שלוש ארבע דקות - מגיע הרב אויערבך זצ"ל, לוקח את הארגזים, שם אותם צמוד לפתח של החנות. היא ניגשה אליו: "הרב, אני מתביישת שכך הרב עושה!" אמר לה ר' שלמה זלמן: "מה, זה הזכות שלי? שאני יכול לעזור לאלמנה!"

אני מאמין שכל אחד יכול לעשות את זה פעם אחת, פעם אחת גם אני מתלהב

אני מגיע למעלה. כמה צריכים להכניס בלב שלנו, עד כמה אלוקים אוהב את השלום, עד כמה אלוקים אוהב שנהיה ביחד. זה מה שאלוים רוצה מאיתנו.

ולכן הבית הראשון נחרב על עבודה זרה, גילוי עריות, שפיכות דמים, דברים חמורים מאוד. אבל איך אומרים בשפה שלנו – 70 שנה עברו, כביכול אלוקים נרגע. יאללה, חזרנו להיות חברים, בנה בית המקדש השני. עכשיו זהו – אין תאריך! למה? מה חסר? הכל יש, איזו תורה יש, איזה ספרי תורה, איזה בני מדרשות, מה חסר לנו, הכל מצוין. יש! "אני לא רוצה כלום. אני רוצה מכם שיהיה ביניכם אהבה ואהבה. שתיכנס לבית הכנסת תאהב את כולם." זהו!

מה פירוש "תאהב"? בשם הרמב"ן אומרים שהפירוש – תרצה שלשני יהיה טוב. זה הפירוש של המילה "לאהוב". אם אתה מגיע לכזה מדרגות שאני רוצה שהשני יהיה טוב – זה שיא המדרגה שאתה יכול להגיע.

"אני לא מבייש את בת ישראל" – הכלה והחתן

סיפר איזה אברך אחד: שבועיים לפני החתונה מתקשרים הצד של הכלה: "אנחנו רוצים לפגוש אותכם", הצד של החתן. אומרים: "מה יש לפגוש אותנו עכשיו? זהו, כבר הכל סגור, האולם סגור, מה יש לפגוש?"

טוב, הגענו לצד של הכלה. ישבנו, דיברנו קצת, נשנשנו, אכלנו. פתאום האמא אומרת: "רציתי להגיד לכם משהו. בשבועיים הקודמים הכלה לא הרגישה טוב, עשינו בדיקות, צילומים, סי.טי., מתברר שהכלה היא לא בת בניס, אין מציאות בעולם שהיא תזכה לילדים".

"קיצור, חשבנו שהרופא הזה צוחק עלינו, הלכנו לרופא פרטי, בית חולים פרטי שכרנו, עשינו את כל הבדיקות. מתברר שמה שהרופא אמר לפני כן – אמת לאמיתה, אז התקשרנו באם אתם רוצים לבטל את החתונה".

ההורים של החתן אמרו – לבטל את החתונה, מה השאלה בכלל? החתן אמר: "אני שבועיים לפני החתונה לא מבייש את בת ישראל. אם עכשיו אני אבטל את החתונה, כולם ישאלו שאלות, ויתפרסם עליה הדבר. אני לא מבייש את בת ישראל!" אמרו לו ההורים: "תבייש לא תבייש, אבל לנישואים יש המשך!". "אני בת ישראל לא מבייש!"

באמת שבועיים עברו, הגיעה החתונה. מי שידע – בכה, מי שלא ידע – שמח. שלושה חודשים אחרי החתונה, הם הלכו לארגון בוני עולם, אולי יש כל מיני דברים שיכולים לעשות. היה שם איזה אברך בשם אהרון, הוא מטפל בהם. באמת תקופה של טיפולים. אחרי אולי חודשיים הזוג האלו נעלמו. האברך הזה מתקשר אליהם, מתקשר, לא עונים לו, לא עונים, הוא ירד מהם.

"פגשתי את הזוג האלו אחרי שש שנים, אני אומר: 'תגיד, איפה נעלמת?' אמר לי: 'מה זה איפה נעלמת? ברוך השם יש לי כבר שלושה ילדים, הרביעי בדרך'. 'אתה עושה צחוק? אין מציאות שיהיה לך ילדים!' 'אתה צודק. אני הלכתי לרב חיים קנייבסקי, וסיפרתי לו את כל הסיפור. אמר לי רב חיים קנייבסקי: אתה לא ביישת אחרים – אלוקים לא יבייש אותך ואתה תזכה לילדים'".

כמה גדול כוחו של בן אדם שיועד לדאוג לכבוד של השני! גם אם באותו רגע נראה לך שאתה מפסיד הפסד גמור, אבל אלוקים לא יבייש אותך!

הרב מתתיהו סלומון – החיזק של ערב שבת

לפני כשנה, נפטר המשגיח של לייקווד, הרב מתתיהו סלומון זצ"ל. החתן שלו בא לארץ להספיד אותו, והוא אמר: "באתי לפה לספר סיפור אחד בלבד". הוא סיפר שערב שבת אחד, הרב מתתיהו סלומון מתקשר לרופא שיניים שלו – שעתיים לפני שבת.

הוא אומר לו: "דוקטור, כואבת לי השן".

אומר לו הרופא: "אבל עוד שעתיים שבת, מה אני יכול לעשות?"

אמר לו: "אבל השן כואבת לי".

אומר לו הרופא: "טוב, אני אשאל אותך עכשיו. תגיד לי במספרים, כמה יש לך כאב שיניים, מאחד עד עשר? אחד – זה הכי נמוך, עשר – זה כאבי מוות. איזה כאב יש לך?"

הוא חושב ואומר לו: "שתיים".

אמר לו הרופא: "שתיים? אז תיקח אקמול ונגמר, לא צריך עכשיו טיפול".

"אתה צודק", אומר המשגיח, "אני אספר לך משהו. אני בערב שבת, כל האברכים, כל הבחורי ישיבות עוברים לפני, ואני לוחץ יד לכולם ואומר להם 'שבת שלום'. אתה יודע, יעבור איזה אברך, ומי יודע, אולי באותו רגע יהיה לי כאב שיניים, ואני לא אחייך אליו – האברך יבוא הביתה, הוא יגיד לאשתו: 'את יודעת, המשגיח, כל פעם כשאני אומר שבת שלום, הוא חייך אליי, השבוע הוא לא חייך אליי. את יודעת למה? כי למשגיח יש לו חכמת הפרצוף, הוא יודע בדיוק איזה עבירות עשיתי השבוע, והוא יודע בדיוק איפה נפילתי, ואין לי תקנה. הוא אפילו לא חייך אליי'. ואתה יודע מה יכול לקרות בגלל זה? גם את זה אני לא רוצה, שחש ושלוש לא יהיה בין האברך לבניני, אולי איזה ספק ספיקא שאולי אני יכול להרוס לו את כל השבת וגם את שלום הבית שלו. לכן אני מבקש, תבוא תטפל בי, בשבילי זה פיקוח נפש".

– איזו אלמנה אחת, אין מי שיקח את הארזים. אבל מתי צריך לקום? אתה קם בנץ? לא, אני לא קם בנץ? תקום שעה לפני הנץ ותיקח את הארזים. תשמע, אבל מחר אני עייף! איך אני אלמד בכולל? זה לא מסתדר. חד פעמי אני מוכן לעשות את זה. תגיד, גם מחר היית עושה את זה? אולי, שלוש פעמים, ואחרי זה אני כבר מרגיש שאני בבא סאלי – אחרי חודש – היית מאמין?"

עכשיו תשמעו, הרב אויערבך היה קשה לו לקום בבוקר. הרב דן סגל מעיד: "פגשתי את הרב אויערבך בגיל 50, שהוא היה כבר 'הרב' אויערבך, הוא אמר לי: 'אני בטוח שאלוים ישלם לי על כל בוקר שאני קם, כי מאוד קשה לי לקום בבוקר'. עכשיו, זה בן אדם שקשה לקום בבוקר, צריך לקום שעה לפני הזמן כדי לעזור לאיזו אלמנה לקחת את הארזים של החלב. איזה פחד פחדים!"

אחר כך אתה שואל, איך הרב אויערבך נפטר לפני 23 שנה ועד היום מזכירים את הפסקים שלו, ועד היום הוא נערץ? איך יכול להיות? יש אנשים כשהם חיים אף אחד לא מכיר אותם, כשהם נפטרים, בכלל אחרי שבוע אף אחד לא זוכר אותם. אין בחינם. בן אדם שעושה טוב למען השני – זה נצח נצחים.

רב נחום משאדיק – כיבוד האורח מול הצום

היה צדיק אחד בירושלים, ר' נחום משאדיק [יש כולל שקוראים לו כולל הר"ן ר"ת 'הרב רב נחום']. היה רב נחום משאדיק, שכל גדולי עולם היו רועדים ממנו. רב נחום משאדיק היה נוהג לצום כמה פעמים בשנה, ששה ימים רצוף, ממוצאי שבת עד יום שישי רצוף.

הוא אמר שפעמיים הוא פתח את הצום ביום חמישי. שפעם אחת ביום חמישי הוא למד תוספות ולא זכה להבין אותן, הוא אמר: "אם בגלל הצום אני לא זוכה להבין את התוספות, לא שווה כל הצום הזה". פתח את הצום ואכל. הלוואי עלינו חצי שעה כזאת. זאת אומרת ראשון, שני, שלישי, רביעי, הכל היה בסדר, הכל היה מובן, רק חמישי הייתה לו בעיה.

והפעם השנייה שהוא פתח את הצום הוא סיפר, זה כשהגיעו אליו אורחים ביום חמישי. אז הוא אמר: "מה שווה הצום הזה? אורחים מגיעים אליי, אני צריך לתת להם לאכול, הם יאכלו ואני לא אוכל איתם – זה לא נעים" פתח את הצום, ואכל איתם.

מה אנחנו היינו עושים? אם היה מגיע אורח, ואני צם ששה ימים, מה אני הייתי עושה? איך שהאורח היה נכנס, אני כבר הייתי אומר לו שאני כבר צם מיום ראשון, שידע מי אני, ברור! זה דבר ראשון. ואני גם צריך להסביר לו שגם אני לומד טוב, שידע מי אני, וכמובן שאני לא יכול לאכול איתו כי אני בצום, ומי יודע מה הצום שלי בבריאה משפיע בעולם, מי יודע.

זהו הצדיק הזה, עם כל הצומות שלו וכל הגדלות שלו, והוא יודע דבר אחד: אם אתה יודע לכבד את השני – זה שיא המדרגות! איך אני יכול לדאוג שלשני יהיה טוב.

הברכת שמואל – מה אביא למעלה?

היה צדיק אחד, את הסיפור הזה אני אוהב. שמעתם על הברכת שמואל? למדתם ברכת שמואל?

בעל הברכת שמואל הוא אמר: "כשאני מגיע לשמיים ישאלו אותי: 'תגיד לי, מה הבאת?' אם אני אגיד: 'תשמע, הבאתי תורה' – יגידו לי: 'זה תורה!' יפריכו לי את כל מה שאמרתי. אם אני אגיד: 'הבאתי יראת שמיים' – יגידו לי: 'זה יראת שמיים בכלל?!' עם מה אני יכול לבוא?" אומר: "עם דבר אחד אני מגיע למעלה בשמיים. עם זה שכשאני רואה יהודי מרחוק, באותו רגע עולה לי במחשבה לחבק אותו, לנשק אותו, לברך אותו – עם זה אני מגיע למעלה בשמיים".

עכשיו תקשיבו, הצדיק הזה היה לומד כל יום 18 שעות! כל יום. לא חד פעמי. הרב שלו, רב חיים מבריסק, העיד עליו שהוא לא יזכה לגן עדן. למה לא? כי אין לו אפשרות לעבור עבירות – מרוב היראת שמיים שיש לו. אנחנו מתלבטים – נעשה לא נעשה, התגברת – תקבל גן עדן. אבל הוא אין לו אפשרות, אין לו מציאות שהוא יעבור עבירה.

כשהוא היה מברך ברכה, היה לוקח לו כמה דקות לברך, כולו היה אדום בברכה שמזכיר שם השם. והוא אומר: "אין לי על מה לבוא למעלה. אבל עם מה אני בא? רק עם זה שכשאני רואה יהודי מרחוק, אני רוצה לברך אותו, לנשק אותו ולחבק אותו. זהו, זהו, עם זה אני מגיע למעלה בשמיים".

איזה מדרגות אלו! אדם בחג שבועות שצריך להיות ער כל הלילה. אז הוא צריך לישון עשר שעות לפני כן, כדי שיהיה לו כוח להישאר ער כל הלילה. אחר כך הוא צריך להשלים את מה שהוא הפסיד, ישן עוד עשר שעות. אחר כך באמצע בתיקון עצמו אתה רואה כמה קפה הוא שותה – יכלה הזמן והם לא יכלו, והבוטנים שהוא אוכל, השם ירחם. ובסוף גם נרדם בתפילה. הוא מגיע הביתה והוא אומר לאשתו: "אני לא יודע מאיפה לאלוים לשלם לי שכר על כזה לילה שלמדתי".

זה הצדיק הזה – אין לו על מה לבוא למעלה בשמיים, אין לו. רק על זה שכשאני רואה יהודי, אני רוצה לחבק אותו, לברך אותו, לנשק אותו. עם זה

אתה מסתכל על זה כצורה – פחות כאב יותר כאב. אתה לא יודע מה ההשלכות שיכולים להיות כשלא הסברת פנים לבן אדם!

הסיפור ממירון – 40 שנה גלמוד בגלל מילה אחת

לפני שנה נפטר איזה זקן אחד במירון, היה בן אדם ערירי, הוא היה מסתובב ממקום למקום. את הסיפור הזה סיפר אותו הרב בידרמן.

על אותו אברך שהיה בחור ישיבה בגיל 30 בפוניבז', וברוך השם הכיר איזו אישה אחת והשתדך איתה. אולי שבוע לפני החתונה, הכלה מתקשרת לדוד שלה, אומרת לו: "דוד, אתה יודע, אני עוד שבוע מתחתנת". "עם מי? עם הזו והזו?" הודד אמר: "אה, עם זה. נו, שיהיה". "אני הבנתי הכוונה שיהיה". מה זה "שיהיה"? איך אומרים, יאללה, "עם הפשוט הזה, את יכולה להתחתן" הוא לא אמר את זה, אבל כאילו זה נשמע הפירוש.

היא התקשרה אליו, ביטלה את השידוך. סיפר רבי בידרמן – הבן אדם נכנס לדיכאון, נסע למירון, פגש שם איזה מישהו שיש לו בקבוקים עם מים שקופים, התחיל לשתות, וזהו. עד שנה שעברה. שנה שעברה הוא נפטר. ארבעים שנה בן אדם גלמוד! מסתובב ממקום למקום, זרוק, מתארח אצל אנשים, פה פעם, שם פעם. בשביל מה? בשביל איזה אחד שזלזל.

ואתה חושב לעצמך, מה כבר יכול להשפיע מה שאני אומר? אתה לא יודע מה ההשלכות שיכולות להיות לכל מעשה שאתה עושה!

רבי עקיבא איגר – "מוטב לשכב על ארץ דוי י"ב חודש"

רבי עקיבא איגר היה לומד כל יום דף היומי – ארבעים דף גמרא, רש"י, תוספות. כל מה שעולה תוך כדי הלימוד, היה כותב בצד "עייין, עייין" – מזה יצא גליון הש"ס. אין תירוצים על הקושיות שלו, הוא רק כותב לך "עייין שם, עייין", ואתה לא יודע איפה למצוא את הראש. רק תבוא אל הסוגיות ותבין מה קשה, ואחר כך תבין. אין תירוצים גם כן. הוא היה לומד כל יום ארבעים דף, גמרא רש"י ותוספות.

אשתו נפטרה עליו כשהוא היה צעיר מאוד. כשהבן שלו, רב שלמה איגר, בעל גליון מהרש"א, היה בגיל 18. ואיזה שדכן אחד הציע שידוך לבן של רבי עקיבא איגר, ורבי עקיבא איגר מאוד שמח מהשידוך הזה והתחיל לקדם אותו.

שאר השדכנים פחדו מאוד. אמרו: "אם יתפרסם שרבי עקיבא איגר סומך על השדכן הזה, אז כל האנשים ירצו לשמוע רק מהשדכן הזה, ואיתנו לא. ואז תקופח הפרנסה שלנו". כתבו מכתב לרבי עקיבא איגר: "דע לך שהכלה שהציע לך השדכן הזה היא בעלת מום, יש לה גיבנת".

רבי עקיבא איגר קיבל את המכתב, הוא אמר: יש גמרא במסכת ראש השנה "כל מילתא דעבידא לאגלויי לא משקרי בה אינשי". זאת אומרת, אם היו אומרים לו איזה מום נסתר – יכול להיות שהם משקרים, אבל מום גלוי סתם הם לא משקרים.

רבי עקיבא איגר כתב מכתב לשדכן: "לדידי אין זה מום, גם לבן שלי אין זה מום, אבל איני רוצה את השידוך הזה. למה? שלא יגיד המחותר – למה אני מוכן לקחת כלה בעלת מום? כיוון שקשה לי להסתדר עם הילדים הקטנים, כי אשתו נפטרה, ואז אני מוכן לקחת גם כלה בעלת מום כדי שהיא תטפל בבנים הקטנים – ולזה אני מוכן".

השדכן קיבל את המכתב של רבי עקיבא איגר, הבין שהכל שקר. אמר לאשתו: "תסעי עם הכלה לפזנא, שרבי עקיבא איגר יראה את הכלה". באמת הם נסעו, הגיעו לפזנא לרבי עקיבא איגר, ורבי עקיבא איגר ראה את הכלה – "כולך יפה רעייתך ומום אין בך".

רבי עקיבא הצטער צער נורא על מה שהיה. הוא כתב לו מכתב, זה הלשון של המכתב: "איני יודע מפני מה אינה השם לידי עוון כה גדול, לצער נפש אחת מישראל. מוטב היה לי לשכב על ארץ דוי י"ב חודש ולא לצער נפש אחת מישראל".

שמעתם? רבי עקיבא איגר! "מוטב היה לי לשכב על ארץ דוי י"ב חודש" – שכל יום זה ארבעים דף! תעשה חשבון – ארבעים דף כפול י"ב חודשים, אתה יודע כמה תורה זה? רבי עקיבא איגר עם כל הגדלות שלו – כל זה – כדי לא לצער נפש אחת מישראל!

איזה גדולי ישראל, איזו עוצמה! כמה אנחנו צריכים להחזיר בלב שלנו, עד כמה אלוקים רוצה מאיתנו שיהיה בינינו אהבה. שנכבד אחד את השני. שגם אם אני אגיד לך "לא" – תמשיך לאהוב אותי.

שלום בית – דורות על גבי דורות

כל אחד ואחד מגיע הביתה – כמה צריך לדעת לכבד את האישה! אני אומר לכם, יש לי בישיבה שני תלמידים אריות, אתם לא מאמינים? ביום אחד, קמל הפרח, נבל הפרח, לא הבנתי למה. בסוף התברר שההורים לא בסדר.

אנחנו חושבים כשההורים בסדר, זה נחמד, זה לא נחמד – זה דורות! כל אחד

חושב כאילו מה כבר יכול להשפיע. אני אומר לכם, זה ילדים שהיו נבחנים על מסכתות – עכשיו הם רוצים ללכת לצבא! אין להם חשק. על מה? על זה שבבית ההורים לא בסדר כל כך.

זה דורות על גבי דורות! כשאתה יודע בבית לפרגן, כשאתה יודע בבית לאהוב את השני – הילדים לומדים, יש להם חשק ללמוד. זה לא נגמר פה.

אלא מה, אתה צודק, אתה צריך לוותר לפעמים על תיקון חצות, ותר. לפעמים אתה צריך לוותר על לימוד תורה, ותר. תוותר! רבי עקיבא איגר היה מוכן לוותר שנים עשר חודש! על מה? לא לצער נפש אחת מישראל. אז אנחנו יש לנו כל מיני חשבונות, תוותר על הכל! יהיה ביניכם שלום – שווה הכל, שווה.

אתה לא יודע כמה שכר מקבלים על זה! אם אתה רואה את העונש החמור, אז כמה שכר בן אדם מקבל למעלה בשמיים על זה שהוא יודע להשכיח שלום בינו לבין החברותא, בתוך הבית הכנסת! כמה צריך להפסיק לריב! כמה אנשים יש להם כל מיני חשבונות, ובגלל זה צריכים לסחוף את כל האנשים איתם ביחד. זה צער גדול לשכינה, צער גדול לעולם, וצער גדול עם השכנים. מותר לשכנים לעשות מה שבא להם – קורה, אז מה, יעבור, יחלוף – ויהיה ביניכם אהבה. אין יותר מזה בעולם!

החפץ חיים וארבעים יום צום

היה יהודי אחד – זה סיפור עכשיו בשבילנו, מה זה בשבילנו? תפור עלינו! היה יהודי אחד שהגיע לחפץ חיים ואמר לו שהוא חולה במחלת הנפילה. השם ירחם עלינו. אמר לו החפץ חיים: "תלך לפרופסור פלוני, ובעזרת השם הוא יביא לך כדורים, ותתרפא בעזרת השם. אבל בתנאי אחד – אתה לא מספר את זה לאף אחד". אמר לו: "בסדר". קיבל על עצמו. הלך לפרופסור ההוא, ובאמת הפרופסור הזה נתן לו כדורים, והבן אדם התרפא.

ועבר איזו תקופה, התחתן הבחורצ'יק, אחרי איזו תקופה, גיסתו, אחות של אשתו, קיבלה את המחלה של הנפילה. עכשיו, הוא סיפר לה שהוא היה פעם גם חולה במחלה הזאת והוא התרפא. אז אשתו שאלה: "מה עשית בשביל להתרפא?" "מה, אני אספר מה עשיתי? אבל אמרו לי לא לספר לאף אחד". היא לחצה אותו לקיר, לחצה אותו כמו דליה, עד שבסוף סיפר לה את כל מה שהיה. ואז, אחרי שהוא גמר לספר – השם ירחם, חזר למחלה שלו.

הוא בצער נסע לחפץ חיים, וסיפר לו את כל הסיפור. אומר לו החפץ חיים: "בני, אני כבר לא יכול לעזור לך היום. כשבאת אליי בפעם הראשונה, צמתי עליך ארבעים יום כדי שתתרפא. מה שאמרתי לך ללכת לפרופסור – זה רק כדי להסתיר את המעשים. היום אני כבר זקן, אני כבר לא יכול לצום ארבעים יום עליך, אז אני מצטער".

אם מישהו בא אליך ואומר לך שאחיין שלו חולה, היית מוכן לא לשתות רק כוס קולה בשבילו, או לא? לא יודע, אני לא יודע. נגיד שהיית עושה את זה, היית מוכן לצום בשבילו איזו ארוחת ערב אחת?

ארבעים יום לצום על בן אדם שאתה לא מכיר אותו? זה לא נתפס בראש. נתנסו פעם אחת לחשוב, שמישהו תלה מודעה אם אתה יכול להתפלל על פלוני, ועברת ולא התפללת – תגיד לי, הרגשת שפספסת משהו? בכלל לא! "מה פספסתי? כלום". "בסדר, התפללתי עליו, לא התפללתי עליו". בסך הכל לומר עליו פרק תהילים! איפה אנחנו!

כמה אנחנו צריכים באמת להתחזק. אחר כך אתה שואל למה חפץ חיים בכל מקום – אתה שומע את המילה חפץ חיים, אין מקום שלא לומדים משנה ברורה, זה בחינם? מה, לא היו יותר גדולים ממנו? יותר גדולים בגדלות – היו, אבל אהבת ישראל יותר ממנו לא היה, איפה שיש אהבת ישראל – תדע, שיה עלייה.

סיכום – שיא ההצלחה הוא אהבת ישראל

נצא מפה בחיזוק, שכל אחד ידע: שיא ההצלחה שלו בחיים – שתזכה להיות אוהב ישראל! זה שיא ההצלחה, אין יותר מוצלח מזה בעולם! ככל שתדע לאהוב, לרצות שלשני יהיה טוב – תדע שאתה הבן אדם המוצלח ביותר בעולם. תהיה מוכן לוותר על הכל.

תדע לך, שכשאתה עושה שלום בתוך הבית – זה דורות על גבי דורות! זה לא חד פעמי. זה הילדים, זה הנכדים, זה הנינים. אתה לא יודע כמה אתה משפיע בבריאה, אתה לא יודע שלפעמים בתנועה אחת מה אתה יכול לפעול!

לכן כל אחד ואחד יראה דווקא בתוך הימים האלו, מאוד להתחזק בזה, לחשוב על הדברים האלו, לדעת לכבד כל בן אדם, לדעת שהרצונות שלי זה כלום, העיקר – מה רצון השם, שיהיה בינינו אהבה ואחוה. זה מה שחשוב.

והשם יעזרנו על דבר כבוד שמו, אמן ואמן.